

ria o nom d'un camp de tal mesura (el que llauren un parell de bous en un dia): «de nostra terra, *bovada* una, quod habemus», «dono a predicto domo, in una *bovada* de terra, ipsum tercium» en docs. de 973 i 988 del Cart. de St. Cugat (I, 93, 183). D'ací voldrien derivar un mossàr. *boyáta* i *boyatella* (doc. especialment com a nom d'una porta de la València sarraïna, Simonet (Gloss.) i Mz. Pi. (Orig., 439), ço que ja és ben insegur. En tot cas és evident que això no pot donar compte d'un mot que signifiqui 'cúpula', 'arcada'. *AlcM* i Bast-Bass. en citen encara algunes més, que no val la pena de discutir, com sigui cosa evident que són insostenibles. Tots ells ignoren el significat real del mot, val a dir-ho. —⁹ El su.-fr. *bouatta* «ca-verne», potser realment s'ha de separar d'això ajuntant-lo amb el fr. ant. i dial. *bove* «grotte» d'origen desconegut, com vol el mateix Wartburg (I, 473). —¹⁰ No registrat ni en les últimes eds. de Lab., Bulbena, Vogel, que només admeten els més tradicionals *teuleria* i *fora de rajols*; per primera vegada, en el *DOrt.* (1917). No obstant, té avui gran extensió en el Continent, on no solament l'he sentit tota la vida en el Pla de Barcelona i Maresme, sinó que el tinc anotat en enquestes de 1961-64, de l'Alt i Baix Empordà, el Segrià, Camp de Tarragona i Plana de Castelló (Santa Llogaia, Pals, Artesa i Montoliu de Lleida, Valls, Constantí i Vila-real). Més aviat sembla que s'hauria de grafiar amb *-v-*, si bé la major part d'aquests pobles es troben en la zona de confusió de les dues consonants, però a Vila-real vaig sentir *la bôvila* (on em digueren que hi havia «un rajolar») i a Valls *la vòvila* o *la mòvila* (la forma amb *m-* també és la de Montoliu i d'Artesa, on m'explicaven que també feien tàpia: «hi tiraven graver fins que s'agermanave», cf. *porta de móvila* BDC xx, 128). És estranya i difícilment creïble la pronúncia *mòbbila* que indica R. Amigó en la seva monografia toponímica de Constantí p. 101, n. 873).

Buanya, *buanyós*, V. *bua* + *Buarada*, amb el seu regressiu *bua*, emp., ross. 'buina', males grafies per *boarada*, V. *bou* (format com *cagarada*, *tifarada*, *buidarada*, i paral·lel a *boina* > *buina*) *Buata*, V. *bata* (com a nom d'objectes de fusta, V. *bústia*) *Buatós*, V. *bata* *Buba*, *bube(l)lós*, V. *bua*

BUBIANÈS, 'vell', mot argòtic d'origen incert, probablement de **bomianès*, derivat de *bomià* 'gitano'. □ 1.ª doc.: 1910, Vallmitjana (*La Xava*, BDC VII, 25).

Està per estudiar la possibilitat (sense cap dificultat fonètica) que vingui d'un **bomianès* derivat del cat. antiq. *bomià* 'gitano' (documentat en les corts cat. de 1512, 1542, 1547, 1557, 1585 en el *DBal.*), contracció de *bobemià*=fr. *bohémien*) que hauria pogut designar primerament malfactors d'una generació anterior, a la qual atribuïssin una relació especial amb els gitanos o amb Bohèmia. Es compendria que si les

velles famílies de gitanoes de Catalunya acceptaven el nom de *bomianès*, en ser aquest substituït pel nom modern *gitano*, vagi ser pres, per les noves generacions, com a sinònim de 'vell'.

Max Leopold Wagner (*Notes Ling. sur l'Argot Barc.*, 41) es pregunta si es relaciona amb el gitano *bubiñó* «apagado, apocado». És possible que aquest hi hagi influït; com també que existeixi alguna relació amb mots murrescos francesos d'inicial *bobin-*: Esnault (*Dict. des Argots*) en cita bastants, entre ells *bobino* sobrenom d'un bufó de c. 1800, *bobinard* 'bordell', *bobine* 'individu menyspreable' i algun més; pot haver-hi sigui mera evolució fonètica de *bomianès* (dissimilació de nasalitat), sigui contaminació o trucatge amb algun d'aqueixos mots.

Bubó, *bubònic*, V. *bua* *Bubó*, V. *duc* *Bubota*, *buborota*, V. *babarota*

BUC, 'cavitat interna' de diversos objectes —especialment arbres, edificacions, naus— mot que des d'això ha passat a designar objectes on aquesta cavitat té un relleu o importància màxima (en primer lloc el rusc d'abelles, o la nau mateixa); d'origen germànic, igual que l'oc. i fr. ant. *buc*, provinents segurament del fràncic **būk* 'ventre', com a part del cos humà, on la cavitat interna és primordial (compareu al. *bauch*, a.-al. ant. *būh*, neerl. *buik*, ags. *būc*, id., esc. ant. *būkr* 'cos'). □ 1.ª doc.: *buc d'abelles*, Llull; 'espècie de cuirassa que protegia el cos', 1341; 'cavitat en una edificació', 1540.

«Lo órs aportà al sant hom un *buch* de abelles qui ere ple de bresques», Llull, *Merav.*, *NCl.* II, 117. «Qui tala *buchs* <'crestar els ruscos, llevar-ne la mel'>, / si d'ell fum porta, / d'abelles morta / cau la mitat», *Spill*, v. 9674: operació no sense perill per les picades de masses d'abelles; per evitar-ho encenen combustibles de fum molt espès, i el nostre metge-poeta, per ponderar els efectes deleteris dels menstus de les dones, assegura que si encenen un drap xop d'aqueixa secreció, no solament esquivia les abelles sinó que la meitat cauen mortes. L'acc. 'rusc' es comprèn perquè és fan amb un cilindre de rusca o escorça de suro (cf. BDC XIII, 95). En aquest sentit avui el mot és l'usat en diverses parts del domini, en particular valencianes, balears i del Nord-est. Anotat en enquestes dels quatre caires del dialecte rossellonès, Tàrrerac, Morellàs, Planès de la Perxa, Formiguera de Capcir (ací pron. *bàck*, és clar);¹ des d'allí s'estén més al Sud de la frontera, almenys fins als peus de les valls pirinènques: a Cadaqués, Gósol (*Bauma dels Bucs*, altra mena d'indret on sovint n'hi ha), i en el Lluçanès, a St. Martí d'Albars, si bé ací ja amb concurrència d'*arna*.

També en diverses parts de les Balears, almenys en el Port d'Andratx (on avui ja no són de suro sinó de «material», com ciment, etc.); gravat dels «*buchs* de beyas» menorquins, en Arxid. Salvador, *Die Bal.* II, 321. En el País Valencià, almenys en la zona Dellà Xúquer (en el Nord el mossàr. *vaso*, en el Centre col-